

Saako vielä teititellä, onko aina lupa sinutella?

- Suomalaisen puhuttelun historiasta ja nykytilasta

Aluksi

Suoran puhuttelun käytäntöjä leimaa suomessa epäsäännöllisyys ja vakiintumattomuus: saako vielä teititellä, onko aina lupa sinutella? Viimeisten vuosikymmenien aikana sinuttelusta on tullut yhä yleisempi puhuttelumuoto. Tilanne ei kuitenkaan ole yksiselitteinen; teitittely ei ole vielä hävinnyt puhuttelukulttuuristamme, sen on arvioitu paikoin jopa lisääntyneen.

Aiheen ympärillä on käyty ja käydään yhä värikästä keskustelua. Esimerkiksi Helsingin Sanomissa ovat viime vuosienkin aikana mielipiteensä asiasta esittäneet lukuisat asiantuntijat. Monet kirjoittajat ovat huolestuneita teitittelyn harvinaistumisesta. Se on heidän mielestään merkki kielen köyhtymisestä ja hyvien tapojen rappiosta (HS Verkkoliitteen arkisto, ks. esim. kirjoitukset "*Miten suomen kielen käy?*", "*Suomen kielen käyttö alennustilassa*").

Osalle suomalaisista teitittelyn käyttö kuuluu hyvään kieleen, toisille se on vanhentunut ja käyttökelvoton konventio. Kieli koetaan yksilöllisesti. Käsitykset siitä, mikä on kohteliasta ja sopivaa missäkin tilanteessa eivät ole enää niin yhteneväisiä kuin aiemmin. Toisen ihmisen puhuttelussa tämä nykykulttuurin piirre korostuu; puhuttelutilanteen henkilökohtaisuus aiheuttaa helposti voimakkaitakin reaktioita. Siksi sinuttelu ja teitittely antavat jatkuvasti kipinää keskusteluun.

Käsittelen tässä esseessä sinuttelun ja teitittelyn ongelmallista asemaa suomalaisten kielenkäytössä. Lähestyn aihetta ensin puhuttelutapojen historiasta käsin. Sen jälkeen selvitän sinuttelun ja teitittelyn kehittymistä suomen kielessä ja *sinä-* ja *te-*muotojen muuttuneita merkityksiä. Pohdin myös suoran puhuttelun ilmenemistä tämänhetkisessä puhuttelukulttuurissamme sekä kielenhuollon asemaa puhutteluongelman ratkaisijana. Lopuksi arvioin, mihin suuntaan sinuttelun ja teitittelyn käytössä ollaan menossa.

Teitittelyn taustaa

Teitittely on suomen virallisen normin mukainen kohtelias puhuttelutapa, jossa yksikön toiseen persoonaan viitataan monikon toisen persoonan pronomiinilla. *Te*-muodon käyttö puhuteltaessa ei ole suomessa eikä muissakaan eurooppalaisissa kielissä mikään alkuperäinen tapa. Yksikön toisen persoonan käyttö eli sinuttelu on puhuttelutapana vanhempi.

Teitittelyn alkuperästä on olemassa ristiriitaisia tietoja. M. Sadeniemi (1968: 224) kertoo, että Rooman keisarit alkoivat noin 300-luvulta lähtien käyttää asiakirjoissa itsestään monikon ensimmäistä persoonaa (*me*) ja alamaiset vastavasti heistä *te*-puhuttelua. Monikollinen muoto johtui Sadeniemen mukaan siitä, että puhuteltaessa hallitsijaa hänen taakseen miellettiin koko hallitsijaperhe sekä hovi. Vähitellen monikkopuhuttelu kuitenkin vakiintui pelkästään hallitsijalle osoitetun kunnioittavan puhuttelun muodoksi.

Te-puhuttelu levisi sittemmin saksalaisten hallitsijoiden mukana muualle Eurooppaan. Samalla se siirtyi yhteiskunnassa alemmas, muidenkin mahtimiesten puhuttelutavaksi. Arvossa ylemmät alkoivat odottaa itseään teititeltävän. M. Larjavaara (1999: 8) näkee juuri tässä keskeisen syyn teitittelyn yleistymiseen: aina ja kaikkialla joku oli toista ylempi, ja teitittely olikin mainio tapa saada kaupankäynti ja muut yhteisymmärrystä vaativat asiat sujumaan. Vuosisatojen mittaan *te*-muodon käytön piiri laajeni edelleen, ja sen arvo kunnioitettavan puhuttelun merkinä puolestaan väheni.

Teitittelyn tilalle alkoikin kehittyä toisia, kohteliaammilta kuulostavia muotoja. Jo 1500-luvulla alettiin eurooppalaisessa puhuttelussa käyttää puhuttelusubstantiivie ja kolmatta persoonaa (*Mitä herra haluaisi?*). Myös yksikön kolmannen persoonan pronomini oli käytössä, mutta 1600-luvun lopulta lähtien alkoi puolestaan monikon kolmas persoona vallata siltä alaa. Nykyisinkin on esimerkiksi saksassa *Sie* eli monikon kolmannen persoonan pronomini ainut käytössä oleva kohteliaisuuspronomini. (Sadeniemi 1968: 224-225.)

Ruotsissa teitittely tunnettiin jo 1200-luvulla. Siellä sen arvo alkoi 1600-luvulta lähtien laskea laskemistaan, ja 1800-luvulle tultaessa teitittely oli jo harvinaista. Maassa oli tällöin siirrytty puhuteltaessa lähes kokonaan kolmannen persoonan ja arvonimen käyttöön (Sadeniemi 1968: 225). Nykyisin sinuttelu on ruotsin puhuttelutavoista yleisin, mutta teitittely on siellä uudestaan yleistymässä.

Sinuttelun ja teitittelyn kehitys suomen kielessä

Teitittely levisi alun perin ruotsista ylempiarvoisten puhuttelumuohtina suomen kieleen. Se alkoi yleistyä täällä 1700-luvulla virkamiesten ja muun sivistyneistön kielenkäytössä, ja sen valtakausi jatkui aina 1960-luvulle saakka. Tosin varsinkin 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa puhuttelukysymyksen ympärillä käytiin välillä kiivastakin väittelyä (Yli-Vakkuri 1989: 63).

Kiistely johtui siitä, että suomessakin oli alettu käyttää ruotsin mallin mukaan kolmatta persoonaa ja arvonimeä puhuteltaessa. Suomalaisista kielenhuoltajista esimerkiksi Vilho Tarkiainen (1900: 93-94) oli jyrkästi tätä vastaan. Hänen mielestään teitittely oli puhutapanana suomalaisempi ja parempi. Titteleitä hän piti

liian pitkinä ja hankalina käyttää. Tarkiaisen henkilökohtainen pelko oli, että jos kolmannen persoonan ja arvonimen käyttö tulisi edelleen yleistymään, "niin on hyvin luultavaa, että seuraelämäämme entisestään yhä jäykistyisi ja toiselta puolen muuttuisi suuremmassa määrässä liehakoivaksi matelevaisuudeksi".

Toiset aikalaiset, kuten Heikki Paasonen ja Artturi Kannisto, pitivät kolmannen persoonan ja arvonimen (tai puhuttelusubstantiivin) käyttöä teitittelyyn verrattuna kansankielisempänä ja täten myös suomalaisempänä tapana. Matti Vilppulan mukaan pelkkää teitittelyä ei tosiaankaan kansan keskuudessa ole usein pidetty riittävänä, kun on haluttu puhutella toista ihmistä kohteliaassa sävyssä, vaan puhuteltaessa on mainittu myös arvonimi. Tällöin varsinainen teitittelymuoto saattoi jäädä kokonaan pois.

Sen sijaan, että olisi siis sanottu "*Vieläkö selkäänne kolottaa?*" sanottiinkin "*Mitenkä se on pastorin kolotus?*". (Vilppula 1986: 248.) Kolmannessa persoonassa puhuttelemista pidettiin siis ainakin osassa maata kunnioittavampana puhuttelutapana kuin teitittelyä.

Vuosisadan vaihteen jälkeen teitittely vakiinnutti hiljalleen asemansa suomalaisten kielenkäytössä. *Te*-muodon käyttö on vierasperäisyydestään huolimatta ollut suomessa täysin tunnettua kansanomaisesti, lapset ovat esimerkiksi yleisesti teititelleet vanhempiaan. Puhuttelutavat ovat toki vaihdelleet alueellisesti. (Yli-Vakkuri 1989: 60.)

Niin myöhään kuin 60-luvun lopulla on Matti Sadeniemi voinut todeta sinuttelusta, että "yhä vielä on etäisiä seutuja, joilla se jotenkin yksin vallitsee" (Sadeniemi 1968: 225). Matti Vilppulan mukaan teitittely oli erityisen harvinaista Kymeenlaaksossa, Saimaan eteläpuolisissa murteissa ja entisissä kannakselaismurteissa (Vilppula 1986: 250.) Tähän lienee osittain syynä maamme vanhat kulttuurierot: välittömille karjalaisille teitittely sopi huonosti, kun taas Länsi-Suomessa oli tapana ottaa etäisyyttä toiseen ihmiseen, ja teitittely olikin siellä luonteva osa kanssakäymistä.

Sinuttelu alkoi yleistyä suomessa 60-luvulla ensin erityisesti ylioppilasnuorten keskuudessa. Suomalaisnuorisolle antoivat mallia lännen uudet demokraattiset suunnat ja antiautoritaariset nuorisoliikkeet (Larjavaara 1999: 8). Yhteiskunnalliset roolit ja statukset alkoivat murtua ja sosiaaliset erot hälvetä. Yhteiskunta muuttui, ja tämä aiheutti muutoksen myös puhetavoissa. Teitittelylle ei enää ollut samanlaisia markkinoita kuin ennen, sinuttelu oli muuttuneen maailman kieltä. Se korosti tasa-arvoa, ei ollut enää kohteliaasta osoittaa olevansa muita parempi.

Leena Laajo-Szankovska (1993: 179) näkee suomalaisen yhteiskunnan tiettyjen piirteiden vauhdittaneen sinuttelun yleistymistä: Suomessa sosiaaliset erot eivät koskaan ole olleet kovin suuria, yläluokka on ollut melko pieni ja suurimmalta osin ruotsinkielinen. Monilla koulutuilla suomalaisilla on työläis- tai talonpoikaistausta, ja yläluokkaisiksi koettuja tapoja ei ole ihailtu, vaan niitä on pidetty jopa liehittelynä. Keskiluokkainen elämäntapa ja arvomaailma ovat jo vuosikymmeniä yhdistäneet suurta osaa suomalaisia. Ei näin ollen ole ihmeäkään jos teitittely, joka on perinteisesti korostanut hierarkkisia suhteita, alkaa olla laajempien kansanryhmien maailmankuvalle vierasta.

Vaikka sinuttelu on 60-luvulta lähtien jatkuvasti yleistynyt suomalaisten puhuttelutapana, ei teitittely ole meillä harvinaistunut niin jyrkästi kuin esimerkiksi ruotsissa. Monet ovat arvioineet teitittelyn yleistyneen viime vuosina (ks. esim. Iisa, Oittinen Piehl 1999: 224). Lokakuussa vuonna 1997 Helsingin Sanomat otsikoi: "Sinutteluun kyllästynyt kansa on löytänyt teitittelyn uudestaan" (HS 11.10.1997).

Kolme vuotta myöhemmin tuulee taas toisesta suunnasta. Presidentti Halonen antoi virkaanastumisensa jälkeen uudet käyttäytymisohjeet Mäntyniemen ja Presidentinlinnan henkilökunnalle: sinutellaan! Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa tätä kauhisteltiin: "Onko teitittelyn viimeinen linnake vaarassa murtua uuden presidentin myötä?" (HS 6.3.2000).

Vaikka teitittely olisikin yleistymässä, ei muutos ole toistaiseksi ainakaan ollut huomattavan suuri. Laaja-alaiseen sinutteluun tympääntyminen ei kuitenkaan olisi mikään ihme, ja vaihtelee kieli aivan luonnostaan. Sinuttelun ja teitittelyn konventiot ovat sitä paitsi muuttoliikkeessä muuallakin kuin suomen kielessä: ruotsissa teitittely on alkanut jälleen virota ja toisaalta esimerkiksi saksalaiset ja ranskalaiset nuoret ovat alkaneet suosia sinuttelua (Noponen 1999: 11; ks. myös HS 10.8.1998).

Sinuttelun ja teitittelyn ohella suomalaiset ovat puhutellessaan tottuneet käyttämään epäsuoria keinoja. Kuulija häivytetään mieluummin taustalle kuin korostetaan häntä liikaa. Tähän käytetään usein ns. geneeristävää kolmatta persoonaa ("Saa mennä", "Sen voi antaa tähän"), jota esiintyy niin tavallisessa arkipuheessa kuin huolitellussa yleiskielessäkin. Toinen yleinen tapa puhutella epäsuorasti on passiivin käyttäminen ("Mihin sitä ollaan menossa?"). (Yli-Vakkuri 1989: 58-59.) Nimen omaan persoonallisuuden epäsuoruutta on pidetty suomalaisen kohteliaisuuden tyypillisenä piirteenä (ks. esim. Larjavaara 1999: 8).

Teitittelyn ja sinuttelun merkityksistä

Sinä- tai *te-*muodon käyttö puhetilanteessa sisältää tiettyjä merkityksiä. Nämä merkitykset ovat aikojen kuluessa kokeneet myös muutoksia. Vanhassa puhut-
telukulttuurissa teitittely oli alun perin pelkästään yksisuuntaista ja se ilmaisi
puhdasta statuskohteliaisuutta, kunnioitusta ylempää kohtaan. Sittemmin sitä
alettiin käyttää myös vertaisia puhuteltaessa, ja sillä osoitettiin kumppanityyp-
pistä kohteliaisuutta, sekä tietenkin myös puhuteltavan sosiaalista etäisyyttä.
Sinuttelulla puolestaan ilmaistiin ennen vanhaan tuttuutta aikuisten kesken sekä
epäkohteliaisuutta statusta loukkaamalla. Sillä osoitettiin myös neutraalisti
alempaa arvoa esimerkiksi lapsia ja palkollisia puhuteltaessa. (Larjavaara 1999:
8-9.)

Nämä sinuttelun ja teitittelyn merkitykset ovat nykyisin kielenkäytöstämme
enemmän tai vähemmän kadonneita. Niille sopiva ympäristö on poissa. Ne kuu-
luivat siihen maailmaan, joka oli staattinen, järjestynyt ja paikallinen. Siellä ei
ollut vaikeasti määriteltäviä vieraita, kohdattavat ihmiset olivat joko samalta
tasolta, tai sitten ylempää tai alempaa. Statukset olivat arvossaan.

Nyky-yhteiskunnassa vallitsee sen sijaan epähierarkia ja tutun ja vieraan rajat
ovat hämärtyneet. (Larjavaara 1999: 9-10.) Teitittely kuuluu nykyään yhä sel-
vemmin muodollisiin yhteyksiin ja rooleihin. Se on saanut myös negatiivisia si-
vumerkityksiä, kun taas esimerkiksi sinuttelun loukkaava tai ylemmyyttä ilmai-
seva merkitys on täysin haalistunut. (Larjavaara 1999: 9.)

Nykypuhuttelu käytännössä

Mikä on teitittelyn ja sinuttelun asema nykysuomalaisen kielenkäytössä, miten
tänään puhutellaan? Anna-Leena Noponen (1999:12) on tutkinut opiskelijoiden
puhuttelutapoja ja hänen tutkimuksensa osoittaa, että sinuttelu on opiskelijoiden
keskuudessa hyvin yleistä, huomattavasti yleisempää kuin 80-luvulla. No-
posen havaintojen mukaan sinuttelusta on nykyään olemassa sekä tuttavallinen, epä-
muodollisempi muoto että kohtelias, muodollisempi variaatio, jota käytetään
ennen teitittelyä vaatineissa tilanteissa eli vanhempia ja vieraampia ihmisiä pu-
huteltaessa (ks. myös Yli-Vakkuri 1989: 69).

Muodollinen sinuttelu on sitä, että yksikön toisessa persoonassa sanotaan *sinä*
murteellisten muotojen (*sä~sää~sie*) asemesta. Ilmaisuu on tällöin muutenkin
yleiskielisempää. (Noponen 1998: 12.)

Ymmärrettävää kuitenkin on, että pelkän tuttavallisen sinuttelun rinnalle haetaan
jotain muuta puhuttelutapaa – teitittely kun ei usein ole enää ”sallittua”. Leena
Laajo-Szankowska (1993: 181) korostaa muodollisen sinuttelun luonnetta teitit-
telyä jäljittelevänä ja korvaavana tapana: huoliteltuna puheena se tekee lähes
teitittelyn veroisen kohteliaan vaikutuksen, mutta ei ilmaise sellaista etäisyyttä,

jota monet teitittelyssä kaihtavat. Kuka tietää, ehkä kaksijakoisesta sinuttelusta tulee kieleemme uusi, hallitseva puhuttelutapa.

Teitittelyn epäsovpuvuutta nykypuheeseen ei pidä toistaiseksi kuitenkaan liioitella. Anna-Leena Nopo Noposen huomio siitä, miten "monissa kaupoissa on tapana, että asiakas tiedustelee myyjältä jotain tuotetta aloittamalla 'onko sulla?', vaikka haluaa tiedustella kuuluuko jokin tuote myymälän valikoimiin" on mielestäni hiukan erikoinen. Kyseinen ilmaisu sopii toki käytettäväksi esimerkiksi pienissä myymälöissä, mutta kovin yleistä se ei ainakaan vielä liene. Noposen selittää ilmaisun käyttöä sillä, että "Onko teillä" –aloitus saattaisi muistuttaa liikaa teitittelyä ja vaikuttaa kylmältä ja kankealta. (Noponen 1998: 12.) Jälkimmäisen muodon vakituksena käyttäjänä olen kovin hämmentynyt. Minusta se on aivan normaalia kieltä eikä sisällä mitään sivumerkityksiä.

Teitittely on vielä osa monien nuortenkin ihmisten kielenkäyttöä. Noposen tutkimus osoittaa, että opiskelijat teitittelevät puhuteltavaa herkimmin silloin, kun tämä on työroolissa tai selvästi vanhempi. Teitittelyn ja sinuttelun valintatilanteessa tärkeää on puhuteltavan havainnointi. Puhuttelusanan valinnan kriteereinä ovat tietysti puhuteltavan ikä, asema, arvo ja rooli, mutta myös olemukseen ja persoonallisuuteen kiinnitetään huomiota - arvioidaan, mitä tyyliä on syytä käyttää, mitä toinen odottaa. Puhuttelusanan valintaan voi tutkimuksen mukaan vaikuttaa myös oma mieliala. Joskus valinta on aivan sattuman hallussa. (Noponen 1999: 12-13.)

Itse pidän teitittelyä luontevana puhuttelutapana monenlaisissa muodollisissa yhteyksissä sekä silloin, kun puhuttelen minua huomattavasti vanhempaa ihmistä. Monissa tilanteissa *te*-muotoa tulee käytettyä ilman sen kummempaa miettimistä, ja silloin kun se jo ajatuksissa tuntuu kankealta, niin jätän mieluummin sen kokonaan pois. En ole vielä koskaan joutunut huomaamaan suututtaneeni jonkun teitittelyllä enkä sen pahemmin sinuttelullakaan. Minua nuorena ihmisenä harvemmin teititellään, mutta harvatkin kerrat tuottavat pikemminkin mielihyvää kuin -pahaa. En siis tunne itseäni loukatuksi enkä muumioksi, kuten monet ikäiseni. (Sen sijaan se puhuttelija, joka kerran tiedusteli nimeäni ilmaisulla "Kukas hän on?" sai minut tuntemaan itseni aika urpoksi.)

Puhuttelukulttuurimme on epävarmuuden tilassa, ja puhuttelusanan valintaa leimaa melkoinen vaihtelu. Teitittelyyn opetetusta vanhemmasta polvesta moni on jo tottunut sinutteluun ainakin osittain. Nuorille sinuttelu ei monestikaan ole vielä se ainut, itsestään selvä vaihtoehto. Samankin ikäpolven sisällä asenteet teitittelyä kohtaan voivat vaihdella laidasta laitaan. Suhde teitittelyyn ja sinutteluun riippuu muun muassa siitä, millaisen tapakasvatuksen on saanut ja millaisessa ympäristössä on kasvanut. Myös oma persoonallisuus ja omat pyrkimyk-

set vaikuttavat. Jokainen luo puhuttelutilanteisiin omat konventionsa, olivat ne sitten varmoja tai epävakaita.

Sinuttelu ja teitittely kielenhuollon ongelmana

Sinuttelun ja teitittelyn ongelmallisuus liittyy voimakkaasti jokapäiväiseen, henkilökohtaiseen kielenkäyttöön ja puhujan persoonaan. Puhuttelusanan valintaa on kokonaisen kansan kohdalla vaikeaa kontrolloida säännöillä, eikä suosituksilakaan ole ilmeisesti kovin paljon vaikutusvaltaa. Kielenhuollon asema tämän tilanteen selkeyttäjänä on siis melko vähäinen.

Kielenhuollon kannalta ongelmallisin seikka tässä yhteydessä on teitittelyn yhteydessä verbistä käytetty väärä muoto, joka on pysytellyt voimissaan näihin päiviin saakka. Teititeltäessä pitää siis muistaa, että kyse on yhdestä ihmisestä, jolloin sekä perfektissä että pluskvamperfektissä käytetään pääverbistä yksiköllistä muotoa: Te olette laulanut vs. Te olette laulaneet. Sen sijaan kohteliaisuusfraasi "olkaa hyvä" on nykyisin vakiintunut muotoon, jossa predikatiivi hyvä on yksikössä, vaikka puhuteltavia olisi useampiakin. "Olkaa hyvät" on toki vieläkin mahdollinen, mutta jo melko vanhahtava ilmaisu.

Teitittelyn ja sinuttelun asemaan ihmisten kielenkäytössä vaikuttavat jonkin verran tiedotusvälineet. Kielenhuollon kannalta onkin varmasti vaivalloista se, että varsinkin tv- ja radio-toimittajien puhuttelu on varsin sekavaa. Erityisesti nuoret toimittajat usein sinuttelevat estoitta kaikkia haastateltaviaan, vieraita ja vanhempia ihmisiäkin puhutellaan kuin parasta kamua. Toisaalla samoja ihmisiä teititellään. Puhuttelusuosittelusten antaminen toimittajille tilanteen selkiyttämiseksi ei nyky maailmassa enää varmaankaan toimisi. Sinuttelua pidetään monesti jo itsestäänselvänä oikeutena. Unohtunut lienee se, että vastapuolen teitittely ei välttämättä tarkoita hänen korottamistaan ylemmäksi tai arvokkaammaksi, vaan se ilmaisee myös neutraalia etäisyyttä ihmisten välillä.

Kirjallisessa viestinnässä sinuttelun ja teitittelyn asema ei ole ollut niin näkyvästi esillä kuin puhutun kielen kohdalla. Ongelmat eivät tällä saralla liene yhtä suuria kuin suullisessa kanssakäymisessä. Teitittely pitää virallisessa kielenkäytössä ilmeisesti pintansa, kirjallinen teitittely lienee toisaalta nuorelle polvelle hyvin outoa.

Teitittelyn syrjäytymistä nuorten kielenkäytöstä saattaa hyvinkin vauhdittaa nykyinen epämuodollinen sähköpostikulttuuri, johon te-muoto ei varmasti istu. Kynnys ottaa yhteyttä vieraisiin ja korkeampiin tahoihin on sähköpostia käytettäessä hyvin matala, ja tällöin myös sinuttelu on viestintävälineen luonteeseen

sopivaa. Vastaavissa kasvokkaisissa kontakteissa teitittelyä useimmiten varmasti ainakin harkittaisiin.

Kirjeissä ja vastaanottajaa puhuteltaessa on tullut kohteliaaksi tavaksi kirjoittaa Sinä ja Te isolla alkukirjaimella. Uudempi ilmiö on mainospostin estoton sinuttelu, johon kuuluu myös puhuttelusanan tiheä toisto. Tällainen puhuttelu on epäsuomalaisen tuntuista ja monesta varmasti liian kosiskelevaa.

Lopuksi

On kiinnostava nähdä, millaiseksi teitittelyn ja sinuttelun suhde suomalaisten kielenkäytössä tulee kehittymään. Mitään mullistuksia ei puhuttelutapoihin liene odotettavissa. Tilanne todennäköisesti vakiintuu tulevina vuosina sellaiseksi, että sinuttelu on hyväksytty puhuttelumuoto laajalti, mutta teitittelyllä on paikkansa tietyissä, muodollisissa yhteyksissä. Osittain teitittelyä tulee ilmeisesti korvaamaan muodollinen, yleiskielisempi sinuttelu.

Teitittelyn häviämistä jokapäiväisistä puhuttelutavoista tuskin kannattaa suuresti surra. Se on ollut oman aikansa tapa ja väistyy nyt taka-alalle. En osaa sanoa, tuleeko se kokonaan häviämään. Yhteiskunnan, elämäntapojen ja arvojen muutoksessa nykyihminen kehittää ja on jo kehittänytkin muita tapoja ilmaista kohteliaisuutta toista ihmistä kohtaan. Ehkä teitittely osoittautuu tulevaisuudessa täysin tarpeettomaksi. Puhuttelumuotojen taipumus muuttua herkästi taannee kuitenkin sen, että käytännön elämän ristiriitaista puhuttelutilanteista tuskin koskaan päästään täysin eroon.

LÄHTEET

Helsingin Sanomien verkkoliitteen arkisto. Hakusana: sinuttelu.

<http://www.helsinginsanomat.fi/arkisto/arkisto.asp>

Iisa Katariina, Oittinen Hannu, Piehl Aino 1994, 4. lisätty ja muutettu painos: Kielenhuollon käsikirja. Jyväskylä: Yrityskirjat.

Laajo-Szankowska Leena 1993: Teitittelystä ja sinuttelusta. Suomeksi maailmalta: kirjoituksia suomen kielen ja kulttuurin opettamisesta. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos: suomalais-ugrilainen seura. 177-181.

Larjavaara Matti 1999: Kieli, kohteliaisuus ja puhuttelu. Kielikello 2/1999, 4-10.

Nojonen Anna-Leena 1999: Sinä vai te? Kielikello 2/1999. 11-16.

Sadeniemi Matti 1968: Teitittelyn taustaa. Virittäjä 72. 224-226.

Tarkiainen Vilho 1900: Yleiskielemme puhuttelusanoista. Virittäjä 3. 91-95.

Vilppula Matti 1986: Kuinkas kehtaat sanoo noin nätin teitin sinuks! Kansanomaisista puhuttelutavoista. Sanalla sanoen: pakinoita suomen kielestä. Porvoo: WSOY. 247-251.

Yli-Vakkuri Valma 1989: Suomalaisen puhuttelun piirteitä. Turku: Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitos.

